

„MEGSZÁLLTÁK” A VÁCI UTAT ÉS A LEHEL UTCÁT

2000 Mit mutatnak a múlt heti tömeges jegyellenőrzés tapasztalatai?

Huszonkét jegyellenőr „szállta meg” a múlt hét keddjén a Váci úti és a Lehel úti vonalakat. Hajnali 5 órakor találkoztak a 33-as autóbussz Dráva utcai végállomási helyiségében (ez a IV-es jegyellenőrzési körzet központja is), ahol U. Kovács János, a IV-es körzet főellenőre és Csavniczky Sándor megbízott oktatótiszt ismertette a „haditervet”, majd újtukra indultak.

— **Miért van szükség az ilyen viszonylag nagyszabású brigádellenőrzésre?** — kérdeztük meg Szalay Károlytól, a jegyellenőrzési osztály vezetőjétől.

A nyár végére romlott az utazási fegyelem

Az osztályvezető statisztikai felméréseket, értékeléseket mutatott.

— 1972 első felében közel 33 millió utast ellenőriztek jegy- és szakaszellenőreink — mondta. — Az érvénytelen jeggyel vagy jegy nélkül utazók száma mintegy 110 ezer volt. Ebből 12 850-en távoztak intézkedés nélkül, vagyis — népiesen mondva — „meglőgtak”.

A „bliccelő” utasok száma tehát 0,33 százalék. Ez lényegesen kevesebb, mint a nemzetközi átlag, 0,5 százalék. De már rosszabb a helyzet, ha az augusztusi eredményeket nézzük, pontosabban az augusztus 21—25. között végzett reprezentatív felmérés eredményeit.

— 213 603 utast ellenőriztünk. Közülük 811-en távoztak, mielőtt jegyellenőreink adataikat felírhatták volna, s 1142 utasnál, tehát az összes utaz 0,53 százalékánál kellett, illetve tudtunk pótdíjazni.

Sok a bliccelő a piacok és a pályaudvarok környékén

Ezekből az adatokból egyértelműen következik, hogy augusztusra lényegesen romlott az utazási fegyelem. Ennek két oka lehet. Egyik, hogy a járműkísérő nélküli közlekedés bevezetése előtt a jegyellenőröknek közel a fele járműkísérői szolgálatot teljesített, s lényegesen kevesebb volt az ellenőrzések száma, mint korábban. A másik ok pedig, hogy a nyári hónapokban kevesebb a bérlettel és több a jeggyel utazók száma, mint máskor. Ez egyrészt az idegenforgalom növekedésének a következménye, másrészt pedig annak, hogy ilyenkor nincsenek itt a fővárosban tanuló — s bérlettel utazó — vidéki diákok.

— Erdemes még tovább is elemezni felméréseinket — mondta Szalay Károly. — Hat körzetet vizsgáltunk meg alaposabban. Ezekben viszonylatonként összesítettük az események és az intézkedés nélkül távozó utasok számát. Nagy eltéréseket tapasztaltunk.

A Pasaréti tér és a Calrk Á. tér között például 167 utasra jut egy esemény és 306 utasra egy intézkedés nélkül távozó „bliccelő” utas. Ugyan-ezek az arányszámok az 5-ös autóbussz vonalán 204 és 318. S a másik véglet: a Keleti pályaudvar és az Orczy tér között 60 utasra jut egy esemény és 140 utasra egy intézkedés nélkül távozó utas. A legkedvezőtlenebb tapasztalatokat a Thököly út — Állatkert között szerezték. Itt az arányszám 65 és 32. (Azért történhet meg, hogy kevesebbek az események, mint az intézkedés nélkül távozóók száma, mert esemény alatt a pótdíjazást, a pótdíjazás folyamatba tételét és az elkobzást értik.)

— Megállapítottuk, hogy a legtöbb jegy nélkül utazót a pályaudvarok és a külvárosi piacok környékén találjuk. Ezeket a vonalakat a legmagasabb az intézkedés nélkül távozóók száma is. Sőt, szélsőséges példákat is tudok mondani. A múlt héten a Váci úton öt jegyellenőrünket bántalmaztak, s kénytelenek voltunk rendőrségi feljelentést tenni — mondta el a jegyellenőrzési osztály vezetője.

A tapasztalatok összegezése után arra a következtetésre jutottak, hogy úgynevezett brigád-ellenőrzéseket kell tartani. Tíz-tizenöt-hús fő brigádok egy-két napon át ellenőrzik az egyes nehéz, vagy ahogy a jegyellenőrök nevezik, fertőzött góccokat, vonalakat. A jegyellenőrök kettesével járnak, szinte minden kocsi-ra jut belőlük, s az utasokban olyan érzést keltenek, hogy ezeken a vonalakon nagyon alapos és rendszeres a jegyellenőrzés. Ez aztán feltételezhetően elveszi a „bliccelők” kedvét, legalábbis egy-két hétig, a jegy nélkül történő utazástól. Két-három hét múltán pedig megismétlik a brigád-ellenőrzést.

Meg kell nyerniük az utasok rokonszenvét

Egy ilyen brigád-ellenőrzésen vettük részt szeptember 26-án. Szalay Károly osztályvezető társaságában Pál Ivánné és Virág Gáborné jegyellenőrök nyomába szegődtünk.

— Talán mondani sem kell, hogy legnehezebb a jegyellenőrök helyzete. Éjszakai szolgálatra nem is osztjuk be őket, ha csak kifejezetten nem kérik, hiszen akkor még jobban ki vannak téve a veszélynek, a molesztálásnak — mondta el Szalay Károly.

Pál Ivánnét és Virág Gábornét azonban kevésbé kell féltetni. Mindegyikük megjelenése, fellépése kifogástalanul udvarias, de azért határozott. Ez a napon komolyabb incidensre, vitára nem is került sor.

— Legfeljebb annyit, ami a reggeli órákban itt, a Váci úton történt. Néhány hosszúhajú ifjútól kértük az igazolványukat, és azt mondták, az a szerencsénk, hogy csinosak és fiatalok vagyunk, mert másképp meglőgnának... — mesélte el mosolyogva Pál Ivánné.

— Én mindig arra töreksem, hogy az utasokat a magam pártjára állítsam — mondta Virág Gáborné. — Ilyenkor aztán nem mernek velem hangoskodni.

— Ha ez mégis előfordul, s durván beszélnek velem — vette át a szót Pál Ivánné —, akkor a következő megállóban leszállok és egy megálló-

nyit sétálok. Az alatt elfelejtem, hogy felidegesítettek.

Kilenc óra körül a 2628 számú 3/A jelzésű villamosra szálltunk fel. Pálné a kocsi egyik, Virágné a másik végén kezdte a jegyellenőrzést. Csendesesen, feltűnés nélkül végezték a munkájukat.

Itt nem történt semmiféle esemény. A következő megállóban aztán elmesélték, hogy ezen a pár napon már arra is akadt példa (az 1705-ös számú villamoson), hogy öt utasból hármat kellett pótdíjazni.

Önkéntes rendőrök az ellenőrök között

Az 1738-as sz. 55-ös villamossal érkeztünk az Árpád híd—Váci út kereszteződéséhez. Itt Pál Ivánné egy ötven év körüli, jól öltözött hölgygel együtt szállt le. Az ellenőrnő a hölgy adatait szerette volna felírni, annak zsúfolt táskájából azonban csak nem került elő semmiféle igazolvány. A hölgy egyre ingerültebben válaszolgotat, majd egyik pillanatról a másikra úgy elviharzott, mintha ifjúsági futóbajnok lenne.

— Arra hivatkozott, hogy nincs jogom igazoltatni. De hát én nem is ragaszkodtam a személyi igazolványához — mondta el Pál Ivánné.

— Miért nem mutatta meg az önkéntes rendőri igazolványát? — kérdezte Szalay Károly.

— Mire elővettem volna, elrohant.

— Egyik gondunk éppen az, hogy nagyon sokan hivatkoznak arra, hogy a jegyellenőrök nem hatósági közegek. Ebben igazuk van. Szeretnénk megvalósítani, hogy a jegyellenőrök közül minél több legyen az önkéntes rendőr, akik aztán igazoltathatnak is. Ehhez azonban még az illetékes rendőrhatalommal kell tárgyalnunk — mondta el a jegyellenőrzési osztály vezetője.

A következő 55-ös villamoson, amikor a jegyellenőrök felszálltak, egy kisfiú futott a jegykezelő készülékhez.

— Miért nem kezelted előbb? — kérdezték tőle.

— A nagymama azt mondta, hogy csak akkor kezeljem, ha jönnek az ellenőrök — válaszolta a kisfiú.

Elsődleges céljuk a megelőzés

Tizenegy órakor ismét összegyűlt az ellenőr-brigád. Sorra jelentettek U Kovács János főellenőrnek, majd megbeszélték a tapasztalataikat. Már gyűltek a pótdíjazási blanketták, és az élmények is. Ezeket jó hangulatban mesélték el egymásnak. A főellenőr ezután következő területként a Lehel piac környékét jelölte ki.

S az egynapos brigád-ellenőrzés eredménye: az ellenőrzött utasok száma 17 190, a helyszínen kifizették a pótdíjat 12-en, 88 utas pótdíjazásának folyamatát „indították” el, s 35 utas távozott intézkedés nélkül.

Eredményesnek mondható ez a brigád-ellenőrzés? Ha csak a pótdíj összegét nézzük, már akkor is. De ennél is fontosabb a figyelmeztetés, a megelőzés. Az ellenőrzött vonalakon javult az utazási fegyelem.

— Változatlanul azt valljuk, hogy meg kell őrizni a tömegközlekedés szolgáltató jellegét — vélekedett Szalay Károly. — De ahogy kapcsolják az áramszolgáltatást azoknál, akik nem fizetnek villanyszámlát, ugyanúgy nekünk is kell a szabálytalanul utazókat fegyelmeznünk. Erre pedig egyelőre nincs jobb módszer a rendszeres és alapos jegyellenőrzésnél.